

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ВІННИЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ МИХАЙЛА КОЦЮБИНСЬКОГО

ІНСТИТУТ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ І СПОРТУ

ФІЗИЧНА КУЛЬТУРА, СПОРТ ТА ЗДОРОВ'Я НАЦІЇ

Збірник наукових праць

Випуск 16

Вінниця – 2013

IV. НАУКОВИЙ НАПРЯМ

Ключевые слова: физическое воспитание, спорт, Российская империя, государственный орган управления.

STATE PUBLIC AUTHORITIES AND DEVELOPMENT DEPARTMENT PHYSICAL EDUCATION AND SPORT IN THE RUSSIAN EMPIRE

Alex Lyakh-Porodko

National University of Physical Education and Sport of Ukraine

Are revealed and the analysis preconditions of formation of state-public structure of management and development by physical training and sports in the Russian empire. The factors which have affected development of physical training and sports movement in the country are certain. The analysis formed systems of public fizkulturo-sports societies, the state structure of management of physical training and the Olympic movement in the Russian empire in the XX-th century beginning. The state role in physical training and sports development is certain.

Keywords: physical training, sports, the Russian empire, a management state structure.

ІСТОРІЯ ВИНИКНЕННЯ ТА РОЗВИТКУ СКВОШУ В УКРАЇНІ ТА НА ХЕРСОНЩИНІ

Артемій Парун, Регіна Андреева

Херсонський державний університет

Постановка проблеми. Вивчення історичної спадщини фізичної культури базується на діалектичному підході загального розвитку, з урахуванням шляхів удосконалення фізичної культури у різні періоди у взаємозв'язку з іншими сторонами життя суспільства. При цьому, нові системи фізичної культури створюються як більш вдосконалені досягнення минулого. Запозичені елементи пристосовуються до існуючих форм, а пристосовувавшись, стають складовою частиною системи фізичного виховання.

На жаль, сквош в Україні з'явився не так давно, перші корти були відкриті у 1999 році у м. Київ. З цього и почався розвиток українського сквошу. Провідною основою гри в сквош є здоровий спосіб життя та змагальний характер кожного тренування. Це дуже динамічний вид спорту, оскільки підгодина гри у сквош прирівнюється до години гри у великий теніс [2]. Гра у сквош сприяє розвитку серцево-судинної і дихальної систем, тренує м'язи ніг та рук. Варто зазначити, що сквош позитивно впливає на вестибулярний апарат дітей, розвиває координацію, гнучкість, уважність [3,6,7]. Однак на теперішній час в періодичній літературі значно мало інформації щодо виникнення, становлення та розвитку цього виду спорту в Україні та на Херсонщині зокрема.

Аналіз останніх досліджень і публікацій: У всьому світі та зокрема в Україні постійно зростає кількість прихильників здорового активного способу життя. Люди прагнуть красиво виглядати, оскільки гарний зовнішній вигляд став ознакою успішності. Тому, останнім часом досить активно розвивається індустрія спортивних послуг. Зокрема, такий вид спорту, як сквош, що набув значної популярності в Європі, наразі починає розвиватись і в Україні. Сквош може допомогти покращити здоров'я та поліпшити фізичної стан лише за кілька годин занять на тиждень. До того ж ця гра є дуже інтенсивною, тому за півгодинне тренування можна отримати достатнє

IV. НАУКОВИЙ НАПРЯМ

навантаження майже на всі групи м'язів. Тому саме цей вид спорту може отримати прихильність людей, що прагнуть до здорового способу життя та красивого зовнішнього вигляду.

На даному етапі розвитку сквошу, існує дуже мало публікацій щодо його виникнення. Але всі вони сходяться в одному, що активний стрибок почався з впровадження його у англійській школі Харроу з 1820 року (Ian McKenzie's Squash Skills by Ian McKenzie, Squash. Step to Success by Philip Yarrow).

Щодо розвитку сквошу на Херсонщині та Україні загалом, то тут постає велика проблема, тому що в українській літературі не має жодних згадок про розвиток та методику його викладання. Через це більша частина населення навіть не уявляє що ж таке – сквош. Все що ми маємо – це статті та відомості викладені завдяки засобам масової інформації. Тому обраний напрямок досліджень є досить своєчасним та актуальним.

Мета дослідження: вивчити основні закономірності історії виникнення сквошу та особливості його розвитку на території України та на Херсонщині.

Результати дослідження. Спочатку гра у сквош мала назву сквош-ракетки (з англ. squashable), це базувалося на застосуванні м'якого м'яча, на відміну від гри в теніс, де використовується твердий м'яч. В подальшому сквош розвивувався з п'яти різних ігор, у яких застосовувалися ракетки, рукавички та м'ячі. Його корені сягають до початку 16 століття. Ще у Франції, у епоху Відродження діти розважалися, відбиваючи ракеткою м'яч від стін у вузьких провулках. В сьому гру грали в релігійних установах, наприклад, у французьких монастирях. Ченці використовували спеціальні ребристі рукавички, щоб бити м'ячі в рибальську сітку, що була натягнута поперек двору монастиря. Так з'явилися перші ракетки, які сьогодні використовуються в сквоші та тенісі. Майже через сторіччя, теніс поширився і в інших країнах Європи [1,5].

Черговою стадією розвитку сквошу була його поява в Англії, у борговій в'язниці Фліт Прізон. Як і для великого тенісу, для гри у сквош необхідні ракетки і м'ячі, але замість того, щоб перекидати м'яч через сітку, як у тенісі, гравці били по жорсткому м'ячу, який відскакував від стін. Такі ігри ставали все більш популярними в різних навчальних закладах, особливо в англійській школі Харроу [1,5]. Перші корти, побудовані в цій школі, були надто небезпечними, оскільки знаходилися біля водостоків, колон, димоходів і поручнів. Однак згодом були побудовані чотири корти у дворі. М'ячі робили з гуми. З метою зручного розміщення учнів на невеликій території, зворочували рукоятки ракеток [1,5].

До початку 20-го століття гра у сквош стала популярною в різних школах, клубах і навіть на приватних кортах, але розміри кортів встановлені не були. У 1907 році було проведено засідання Асоціації Tennis, Rackets & Fives, присвячене встановленню стандартів сквошу [1,5]. Так, з трьох видів спорту виник один, під назвою "сквош". І лише в 1923 році Королівський клуб автомобілістів знову зібрався для обговорення правил, згодом – ще 5 років тому була створена Асоціація сквошу, яка відповідає за стандарти сквошу у Великобританії [1,5].

IV. НАУКОВИЙ НАПРЯМ

З плином часу гра у сквош отримала поширення в Америці та Канаді, а потім і у всьому світі. У 30-ті роки 20-го століття королем кортів був Ф. Д. Амр Бей з Єгипту. У 80-ті – 90-ті рекорди встановлювали два північноамериканські гравці: Джахангір Хан десять разів поспіль виграв відкритий чемпіонат Великої Британії, а Джангір Хан вісім разів став першим на Чемпіонаті світу [1,2].

Попри те, що сквош відомий в Україні вже близько десяти років, для широкого загалу мешканців нашої країни він залишався екзотичним видом спорту. Причиною цьому було те, що корти для ігри у сквош існували здебільшого лише в кількох фітнес-клубах та спортуслугах, переважно закритого типу. Однак, незважаючи на це, деякі вітчизняні гравці брали участь у міжнародних турнірах, а у 2003 році пройшов перший турнір зі сквошу і в Києві [2]. Згодом, проведення внутрішніх змагань та вагомі успіхи українців на міжнародній арені вимагали надання цьому виду спорту статусу офіційного. У 2005 році Міністерством юстиції України було зареєстровано Федерацію Сквошу України, а у 2006 році цей вид спорту було визнано Міністерством України у справах сім'ї, молоді та спорту [2,4], що дало можливість нашим гравцям окрім перемог виконувати офіційні спортивні нормативи.

Власне з цього моменту можна вести відлік виходу сквошу на офіційний рівень у вітчизняному спорті. Перший офіційний чемпіонат України зі сквошу було проведено у 2006 році [2,4], починаючи з якого трійка призерів протягом п'яти років виглядала наступним чином (таблиця 1):

Таблиця 1

Результати чемпіонату України зі сквошу

Рік	Чемпіон	Срібний призер	Бронзовий призер
2006	Олександр Молодих	Роман Долінг	Дмитро Щербак
2007	Роман Долінг	Артем Шандибін	Дмитро Щербак
2008	Костянтин Рибальченко	Руслан Сорочинський	Дмитро Щербак
2009	Костянтин Рибальченко	Руслан Сорочинський	Дмитро Щербак
2010	Руслан Сорочинський	Костянтин Рибальченко	Валерій Федорук

Однак, усі наведені змагання так і не призвели до поширення та популяризації сквошу в Україні. Державна підтримка була практично відсутня, отже, українському сквошу потрібна була допомога від приватного сектору. Низка ентузіастів вирішували ці питання по-своєму: більшим успіхів за інших досягли ті, хто ставив перед собою максимальні цілі і був згоден на кропітку працю з метою виведення сквошу на інший рівень розвитку. Таким чином, наприкінці 2009 року в Україні з'явився перший професійний "ПетрохолдингСквош-Клуб". Офіційною датою заснування "ПетрохолдингСквош-Клубу" вважають листопад 2009 року [2,4], у якому національна збірна України, яка вже декілька разів ставала призером міжнародного Кубку Європейських Націй, стала володарем цього Кубку. Перемога у такому престижному змаганні стала останнім аргументом для керівництва компанії "Петрохолдинг", яка дала згоду на постійну підтримку першого професійного українського клубу зі сквошу.

До основного складу команди ввійшли лідери вітчизняного рейтингу Костянтин Рибальченко та Руслан Сорочинський, перспективний молодий гравець Денис

IV. НАУКОВИЙ НАПРЯМ

Подворний та ветеран українського сквошу Дмитро Щербаків, який виконував функції граючого тренера. Через деякий час Д. Щербаків залишив клуб, а на його місце було запрошено відомого англійського спеціаліста Гедріана Стіфа, що є засновником Елітної Академії Сквошу в Брістолі.

Тренування за найкращими світовими методиками почало давати результат вже від початку. За 2010 рік Р. Сорочинський та К. Рибальченко стали практично непереможними у всіх внутрішніх турнірах, зустрічаючись на них переважно у фіналах. Швидко почав прогресувати і Д. Подворний, який за рік досяг п'ятого місця у національному рейтингу. Директор "ПетромолдингСквош-Клубу" Анастасія Нетребчук також у 2010 році досягла рангу другої ракетки України. Гравці "ПетромолдингСквош-Клубу" є єдиними представниками України у світовому рейтингу Асоціації Професіонального Сквошу (PSA). Найкращим показником роботи клубу за перший рік свого існування є прогрес, якого було досягнуто українцями у міжнародній таблиці рангів (таблиця 2) [2,4].

Таблиця 2

Світовий рейтинг за версією PSA

Гравець	Рейтинг PSA	
	Станом на 01.2010	Станом на 01.2011
Р. Сорочинський	350	174
К. Рибальченко	369	194
Д. Подворний	390	304

Вагомі досягнення наших сквошистів забезпечені не лише постійними перемогами на внутрішніх турнірах, але й здобутком на міжнародній арені. Зокрема, гравці "ПетромолдингСквош-Клубу" захищали кольори національної команди на індивідуальних та командних чемпіонатах Європи в Екс-ан-Провансі та Салернукенді, і вже вкотре стали призерами Кубку Європейських Націй в Познані (срібло та бронза). Окрім цього, вони беззаперечно зарекомендували себе участю у різноманітних празових турнірах. Найбільшим успіхом цього року вважеться 7-ме місце у клубному чемпіонаті Європи у Понтефракті, у якому Уаріна, дебютувавши, подолала господарів кортів англійців та мундурічних чемпіонів шотландців.

Паралельно з професійною командою "ПетромолдингСквош-Клуб" підтримує і аматорський сквош. У 2010 році на клубному чемпіонаті України серед аматорів виступало дві команди від "ПетромолдингСквош-Клубу" у складі: Сергій Фредох, Андрій Черниш і Артем Беба (МІ), а також Андрій Торубара, Олександр Галун і Олег Євдокимко (МІ) [2,4].

На початку 2011 року на базі "ПетромолдингСквош-Клубу" було створено Дитячу Академію Сквошу. Основною метою Академії є не тільки навчання молодих українців сквошу, але й забезпечення стійкої мотивації до занять спортом і прищеплення навичок здорового способу життя. На той час, її тренери – Денис Сизора та Тимофій Желудков – розпочинають роботу з дітьми трьох вікових груп – 5-7, 8-9 та 10-12 років, застосовуючи не тільки ігрові, але і цілеспрямовані загально-розвиваючі тренування.

IV. НАУКОВИЙ НАПРЯМ

В Херсоні перші корти були відкриті у травні 2013 року у фітнес-клубі "Спорт-Лайф". У вересні цього ж року відкривається перша дитяча "Академія Сквошу". Не дивлячись на короткий проміжок часу існування сквошу у нашому місті, він вже знайшов своїх патріархів шанувальників.

Висновки. Сквош – це "модний" ракеточний вид спорту, спрямований на бажання всіх сучасних людей отримувати корисне фізичне навантаження за найкоротший проміжок часу. Емоційне тло гри у сквош забезпечується високою фізичною активністю та масово стратегічними рішення.

Цей вид спорту поєднує в собі все краще від пінг-понгу, великого тенісу, бадмінтону, більярда. Або можна сказати по-іншому: хороший гравець в сквош повинен мати координацію тенісиста, володіти реалією гравця в пінг-понг, швидкістю бадмінтоніста, умінням прорамовувати траєкторію відскоку м'яча, що властиве більяристам. Сквош можна порівняти з шаховим за необхідністю в обдуманні крокам і рішеннях, адже для перемоги в сквоші уміння правильно вибирати тактику не менше важливе, ніж фізичні дані гравця.

Американський журнал "FORBES" за результатами таких показників, як вплив спорту на серцево-судинну систему, силу м'язів, гнучкість, витривалість, кількість витрачених калорій і ризик отримати травму, визнав сквош "найздоровішим видом спорту, що сприятливо впливає на людей, які займаються ним".

ЛІТЕРАТУРА

1. Вікіпедія <http://uk.wikipedia.org/wiki/Сквош>
2. Петрокошкінг Сквош-Клубу <http://squash.ua/>
3. Журнал Mens Health http://www.squash.ua/tr/squash_media/240.html
4. Дарина Козурбаєва "Uaznko.com" <http://ua.championat.com/other/article-101983-gubachenko-skvosh-dojdhot-do-pravitelstva.html?rmas=1>
5. Ian McKenzie's Squash Skills by Ian McKenzie
6. Українськомовнедавець – о польске сквоша «Домашній Очак» http://www.squash.ua/tr/squash_media/286.html
7. Житський журнал «Здоров'я» http://www.squash.ua/tr/squash_media/441.html

АНОТАЦІЇ

ІСТОРІЯ ВИНИКНЕННЯ ТА РОЗВИТКУ СКВОШУ В УКРАЇНІ ТА НА ХЕРСОНЩИНІ

Артемії Перун, Регіна Ахреєва

Херсонський державний університет

У статті висвітлено процес становлення та розвитку сквошу у світі, в Україні та на Херсонщині. Окреслені хронологічні моменти від побудови перших кортів до теперішнього часу. Доведено, що за останні 15 років відбувся прорив у розвитку цього виду спорту на Україні та Херсонщині.

Ключові слова: сквош, історія, спорт, здоров'я.

IV. НАУКОВИЙ НАПРЯМ

ИСТОРИЯ ВОЗНИКНОВЕНИЯ И РАЗВИТИЯ СКВОША В УКРАИНЕ И НА ХЕРСОНЩИНЕ

Артемиї Перун, Регіна Андреева

Херсонський державний університет

В статті зображено процес становлення і розвитку сквоша в світі, в Україні і в Херсонській області. Очерчено хронологічні межі від побудови перших кортів до нашого часу. Доведено, що за останні 15 років стався прорив в розвитку цього виду спорту на Україні і Херсоні.

Ключевые слова: сквош, історія, спорт, здоров'я.

HISTORY AND DEVELOPMENT OF SQUASH IN UKRAINE AND IN THE KHERSON REGION

Artemii Perun, Regina Andreeva

Kherson state university

In the article process of formation and squash development in the world, in Ukraine and in the Kherson area is reflected. Tracked chronological limits from construction of the first courts so far. Proved that for the last 15 years break in development of this sport in Ukraine and Kherson took place.

Key words: squash, history, sports, health.